

Лагола І. М.,

методистка, викладачка вищої категорії КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича»

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ТА ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Формування творчої особистості молодшого школяра є однією з важливих проблем Нової української школи, що вимагає впровадження в освітній процес інноваційних, активних форм і методів навчання, що значною мірою могли б забезпечити формування критичного мислення дитини, проблемного бачення, фантазії та уяви.

Освітні інновації – це результат творчого пошуку вчителів і вчених: нові ідеї, технології, підходи, методики навчання, а також окремі елементи освітнього процесу, які повинні нести, насамперед, процес вироблення впевненості маленької людини в собі, своїх силах. Модернізація освітньої системи й освітня практика вимагає від педагогів оновлення всього освітнього процесу, його стилю, змін у роботі вчителів та діяльності учнів. Важливо давати учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті, тобто здійснювати діяльнісний підхід, мета якого – формування ключових компетентностей і наскрізних умінь особистості.

Сьогодні критичне мислення – один із сучасних трендів і не лише в освіті. Його розвиток – це розвиток вміння усвідомлювати ті та інші впливи, долати або враховувати обмеження [1, 9]. Тільки обговорюючи, сперечаючись і обмінюючись думками з іншими, можна переконатись у правоті власної позиції [1, 12].

З метою розвитку творчого та логічного мислення молодших школярів на уроках української мови та читання пропонуємо використовувати наступні інноваційні технології.

Технологія шестикутного навчання прийшла до нас з Великобританії. Автором методики є вчитель історії Рассел Тарр. Вона дозволяє уникнути пасивного слухання, спонукає учнів до активної роботи, підвищує ефективність занять. Робота з шестикутниками (гексагонами) дозволяє проаналізувати навчальний матеріал, творчо його переосмислюючи, не обмежуючись у висновках і міркуваннях. Головне – аргументувати.

Приклад. Вивчаючи тему «Типи текстів» (3 клас), учням пропонується заповнити картки (гекси) з назвами типів текстів, їхніми характерними ознаками, вказати структуру кожного тексту та ключові питання.

RAFT-технологія – це прийом критичного мислення, використання

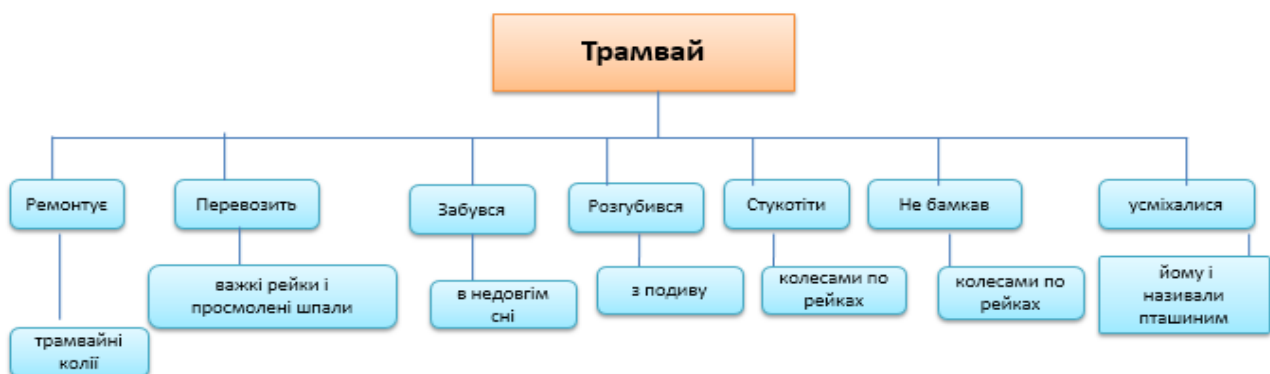
якого допомагає учням навчитися розглядати тему з різних боків і точок зору, а також сприяє їхньому глибокому зануренню у предметний зміст твору. Окрім того, під час роботи з прийомом RAFT учні набувають навичку аналізування можливих дій в заданих обставинах та імпровізування, а також мають умови для проявлення творчого мислення.

Приклад. При написанні творчої роботи на тему «Письмо як важливий засіб спілкування» (2 клас) учням пропонується написати лист-звернення до однокласників від дівчинки Теффі (головної героїні оповідання «Як було написано першого листа» (за Р. Кіплінгом). Учні також можуть виступати в ролі інших персонажів оповідання, наприклад, мами чи тата Теффі,

незнайомця, одного із жителів племені та розкрити дану тему у формі вірша, казки, sms-повідомлення тощо.

Денотатний граф – навчальний прийом, що дозволяє структурувати інформацію, а також наочно зображувати смислові зв'язки між ключовим поняттям та його ознаками. В основі прийому – блок-схема, яка описує поняття, розкриваючи його ключові аспекти.

Приклад. Вивчення авторської казки Ю. Ярмаши «Трамвай і Щиглик» (3 клас). Для характеристики персонажів казки учні повинні прочитати і запам'ятати сюжет твору. Потім з допомогою вчителя вони складають блок-схему з центральним словом іменником (персонаж казки – Трамвай), від якого ідуть розгалужені блоки-дієслова (дії персонажа). У свою чергу від них ідуть інші розгалуження з додатковими характеристиками персонажа.

Отже, становлення нової системи освіти потребує суттєвих змін інноваційного спрямування у навчанні молодших школярів. Істотною особливістю цієї тенденції є пошук нових технологій навчання, серед яких виокремлюються технології критичного мислення.

Список використаних джерел

1. Пометун О. І. Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи: методичний посібник для вчителів / О. І. Пометун, І. М. Суценок. – Київ, 2017. – 96 с.

2. Українська мова та читання: підручн. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.): Ч.1. / І. Большакова, М. Пристінська. – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. – 96 с. – ISBN 978-617-09-5195-3.
3. Українська мова та читання: підручн. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.): Ч.1. / І. Большакова, М. Пристінська. – Харків: Вид-во «Ранок», 2020. – 112 с. – ISBN 978-617-09-6276-8.
4. Режим доступу: Шестикутний метод навчання: мистецтво розвивати активність і самостійність <https://naurok.com.ua/post/shestikutniy-metod-navchannya-mistectvo-rozvivati-aktivnist-i-samostiynist#> (дата звернення 11.02.22).
5. Режим доступу: Прийом критичного мислення «Денотатний граф» <https://vseosvita.ua/news/pryiom-krytychnoho-myslennia-denotatnyi-hraf-5626.html> (дата звернення 11.02.22).
6. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/kalendarne-planuvannya-z-ukrainsko-movi-3-klas-bolshakova-pristinska-246232.html> (дата звернення 14.02.22).
7. Режим доступу: <https://vsimpptx.com/calendars/calendar/ktp-2-klas-ukrayinska-mova-avtori-bolshakova-i-o-pristinska-m-s> (дата звернення 14.02.22).